

PRZYWIANEK (24) *sb m*

-ã- (12), -a- (9); -ã- *OrzRozm*; -a- *UstPraw* (2); -ã- : -a- *SarnStat* (11:7); e *jasne*.

sg *N* przywiãnek (7). ◊ *G* przywiãнку (9), przywianka (1); -u : -a *SarnStat* (7:1). ◊ *A* przywiãnek (4). ◊ *I* przywiãnki(e)m (1). ◊ *L* przywiãнку (1). ◊ *pl* *G* przywiãnków (1).

Sł stp, Cn notuje, Linde XVI (jeden z niżej notowanych przykładów) – XVII (z Cn; XVIII) – XIX w.

*Suma pieniężna zabezpieczona żonie przez męża na jego dobrach jako odwzajemnienie za posag; dotalitiū(-a) BartBydg, JanStat, Cn; bona peculiaria uxoris, dotalia dona, parapherna, paraphernalia Cn (24) : BartBydg 45; A ná wtorym roku iáko ná zãwitym ma [pani wienna] ftać/ á wedle fwego przywileiu pieniãdze przynieść/ á z imienia zftãpić/ poftãwiwfy rãkoymie dobrze ošiadłe/ o to iž fię po iey Ńmierci przywiãnek wroci ná potomki męžã iey piãrwżego. *UstPraw* B2v, B2v; Tóž fie ma rozumieć/ gđzieby po Ńmierci męžowéy [pani wienna] fžłã zã drugiého męžã/ že ma byđž ná fkupie od tychže kreditorów/ zãręczywfy im przywianek. *SarnStat* 591 [*idem* 637]; A iefli tãkowa białãgłowã [która powtórnie wyszła za męž] pozwãna ná wtorym roku nie ftnie/ tedy fãd onému/ ktory odkupuie/ da onéy dobrã oprãwné w dźierzenié/ á pieniãdze/ które naležã ku wykupnu/ wedle zãmknienia w fobie zapifu oprãwného w Kãncellãriiéy žiemfkiéy/ bęđžie chowãł do tãd/ áž onã pãni/ ktora ma przywianek [*Domina dotalitalis JanStat* 577]/ do fãdu zãfię przyšzedžy pewné zãfię rãkóymie o wróćeniu przywianku [*super dotalitiū ... revertendo JanStat* 577] bliŃkim piãrwżého męžã obyczãiem wyšžéy [!] nápiŃãnym ftawi *SarnStat* 634; A wżãkóž vžnawãnie o woynie/ y o zapifãch Przywianków/ międy perfonãmi przez rozwód rozdzielonémi/ do królewŃkiego Mãiefstatu wedle dawného zwyczãiu/ ma byđž odŃylãno. *SarnStat* 638, 634, 636 *marg*, 637, 1177; [[*wdowa wychodzãc drugi raz za męž*] ftawi pewné Rãkoymie/ około wróćenia Przywianku Przyãciãłóm Męžã piãrwżého. *TarnUst* 104 (*Linde*) [*idem*] *UstPraw* B2v].*

przywianek na czym (2): O białyh głowãch, które wtory raz zã męž idã; y około odkupnã dóbr, ná których przywianek iefł. *SarnStat* 634, 640.

przywianek czyj (1): Zwyczaj tež ten w Polfzce iefł/ áby Wienna Pãni/ oprãwé fwą miãłã ná imieniu męžã fwego/ áby rowna oprãwã wiãnã y przywianku iey byłã *OrzRozm* P2v.

przywianek czyj [= przez kogo dany] (1): Iž gdy onã [białãgłowa, ktora powtórnie wyszła za męž] vmrze/ przywianek piãrwżého męžã zmãrłého przypãdnie/ albo lepiéy wroci fie potomkóm piãrwżého mežã [!]. *SarnStat* 634.

W połączniu szeregowym (1): CzęŃc InŃlantckiey žemie, ktora iest w dźierzeniu Króla Szwedzkiego do tych miãst, Królestwu y Wielkiemu Kšię(stwu) LitewŃkiemu incorporowãc: zã co Królowa Annã iŃci fie ná Królestwie Neãpolitãńfkim, Kšięztwie BarŃkim y Róžãńfkim Duoaná Foggia ná wienie, y przywianku, y ná Ńummãch wšytkich, ná rzeczach ruchómych y nieruchómych. *SarnStat* 108.

W charakterystycznych połączniach: oprawa przywianku (3), *wrocenie* (2), *zapis; zaręczyć przywianek* (2); *przywianek wroci się* (2).

Szeregi: »posag i przywianek« = *dos et dotalitiū JanStat* (3): vftãwiamy nápotym/ áby žonã gdy męž vmrze/ tylko poŃag y przywianek miãłã: á inné dobrã/ ná których poŃãgu y przywiãнку nie bęđžie miãłã/ potomftwu albo bliŃzym bęđžie powinnã oddãc *SarnStat* 640, 634.

»wiano, (i) przywianek; wiano z przywiankiem« = *dos et dotalitium JanStat (6;1)*: na kthorym lyszcy summa była oznaczona thysszyacz kop et pyącz szeth Cop slaczayacz wyano sprzywyankem *ZapWar 1527 nr 2361; OrzRozm P2v*; w tych wśzytkich pomienionych dobrách/ [...] ná ten czas opráwę piędździeśiat tysięcy złotych polłkich wiáná/ á drugá piędździeśiat tysięcy przywianku Kró: Iéy M. małżonce náłzéy nieomiefzkále wydác z Káncelláriy náłzých rofkażemy. *SarnStat 26*; Iz [!] gdy białągłowá piérwéy vmrze máiąc wiáná y przywianku opráwę [*habens Dotis et Dotalitii reformationem JanStat 570*]/ pořag od mężá żywiącého przez pośrzodek práwny ma byđ wyciągan *SarnStat 633, 632, 634, 637*. [*Ponadto w połączeniu szeregowym 1 r.*]

Synonimy: parafarnalija, wyprawa.

MPi